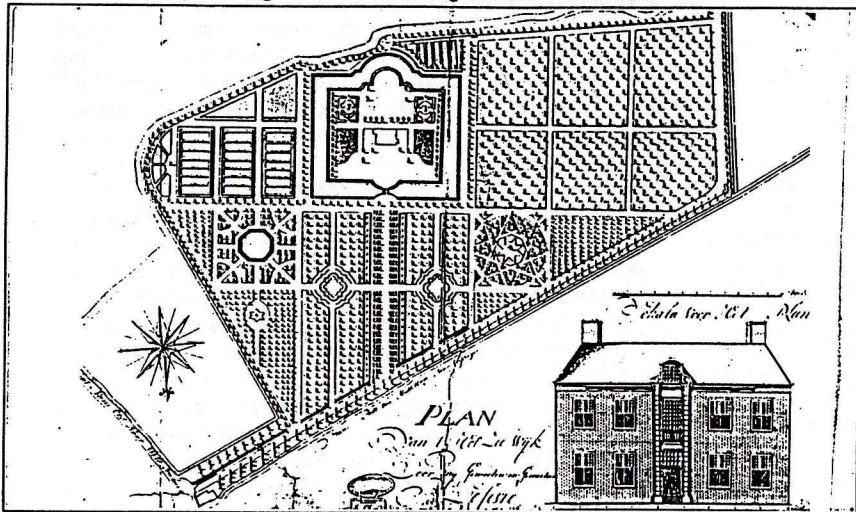

De plattegrond van de Walcherse buitenplaats Zeewijk uit 1732

Martin van den Broeke

De ingenieur P. Lefèvre, luitenant te Sluis, maakte in 1732 een kaart van de buitenplaats Zeewijk, inclusief een tekening van de voorgevel van het huis¹. Dit buiten lag op Walcheren, tussen Oost- en West-Souburg. Uit de kaart die de gebroeders Hattinga in 1750 van het eiland maakten², is af te leiden dat Zeewijk in dit jaar werd bewoond door David Pieter Erasmie, bewindhebber van de Oost Indische Compagnie. Of deze in 1732 al op Zeewijk woonde, is niet bekend, evenmin wie de opdrachtgever tot de aanleg van het buiten was.

Plan van het Hof Zeewijk door P. Lefèvre, 1732 Coll. Rijksarchief-Zeeland.

Wanneer het huis gebouwd is, is bekend. Op het lint van de daklijst staat de tekst: 'mijn huys na dezen-an. 1719- Volmaakt zal wezen'. De tuin is er waarschijnlijk tegelijkertijd aangelegd. Wel lag er al een buitenplaats, die volgens een beschrijving uit ca. 1719, eigendom was van een heer Thibaut: 'Dat hoog huis met zijn bekoorlijken ingang, en zijn verheven toren, komt den Heer Thibaut of deszelfs Erfvrouwe toe, en strekt zijn schoonen Hof en Boomgaard langs het vermaakelijk voetpad heen, (...)'.³ Na de verkoop door de weduwe Thibaut zal voor die tijd de door Lefèvre getekende buitenplaats aangelegd zijn.

Het huis is erg eenvoudig, en voorzien van de toen al bijna ouderwetse kruiskozijnen. Als enige versiering heeft het een ingangspartij met geblokte pilasters, culminerend in een dakkapelletje.

De merkwaardige vorm van de tuin wordt veroorzaakt doordat deze ingeklemd ligt

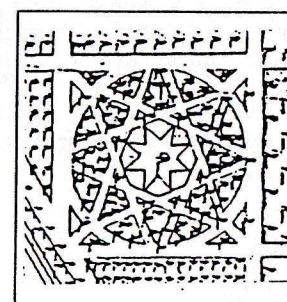
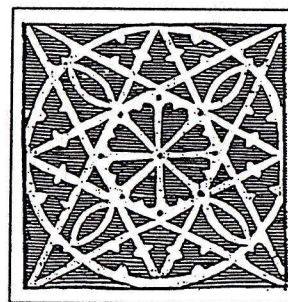
¹Deze ingekleurde tekening bevindt zich in het Rijksarchief in Zeeland, coll. Zelandia illustrata deel II nr. 889.

²Alg. Rijksarchief Den Haag, geniesituatiekaarten Z 141-14. Zeewijk staat op fol. 8.

³M. Gargon, *Walcherse Arkadia*, Leiden 1719, deel 2: 40,41. Hoewel het boek in 1719 is uitgegeven, zijn er aanwijzingen dat de tekst al veel eerder geschreven is.

tussen het Zwaanwegje (bovenaan in de tekening), het Stenen Voetpad van Middelburg naar Vlissingen (onderaan) en de weg tussen Oost- en West-Souburg (links). Ondanks deze ongelukkige ligging is men er toch in geslaagd een redelijk verantwoorde tuinaanleg te creëren, met toepassing van de voor dit soort tuinen onontbeerlijke symmetrie. De middenas heeft in de tuin vormgekrepen als een laan met aan weerszijden drie rijen bomen en evenwijdig lopende kanaalvormige vijvers. Aan beide zijden hiervan lagen bosketten met geschulpte vijvers.

Volgens goede Walcherse gewoonte stond het huis op een eiland, waarop tevens enkele gazons en twee bloem- of grasparterres lagen. De moestuin links van het eiland lijkt als decoratief element in de tuin te zijn opgenomen. De rest van de aanleg wordt ingenomen door hakhoutbosjes en twee vierkante bosketten.

links: Model voor een bloemperk uit J. van der Groens *Den Nederlandsen Hovenier*, 1669.
rechts: Bosket in de tuin van Zeewijk.

Het is een van deze twee bosjes die onze speciale aandacht trekt: het bosje rechts

van de middenpartij is een regelrechte kopie van een model voor een bloemperk uit Jan van der Groens boekje *Den Nederlandsen Hovenier*⁴. Dit werkje verscheen tussen 1669 en 1721 in verschillende oplagen. Het genoot een brede populariteit in de Nederlanden, en de modellen voor perken en tuinsieraden die Van der Groen geeft, werden soms in praktijk uitgevoerd. De patronen voor bloemperken die in het boek staan, werden kennelijk vrij geïnterpreteerd en soms, zoals op Zeewijk, toegepast als padenpatroon voor een met hakhout beplant bosket. De vorm van het voorbeeld is op deze buitenplaats wat vereenvoudigd en gewijzigd, maar komt in hoofdlijnen onmiskenbaar overeen met het model uit *Den Nederlandsen Hovenier*.

Over de populariteit van Van der Groens boek op Walcheren in de late zeventiende en vroege achttiende eeuw is niet veel bekend⁵. De gelijkenis tussen het model uit het boek en het bosket op Zeewijk geeft in ieder geval aan dat men zijn werk in het Zeeuwse kende, en verder dat men - althans op Walcheren - de voorbeelden voor decoratieve bloemperken ook toepaste op hakhoutbosjes, zelfs nog in de jaren twintig van de achttiende eeuw, toen het boekje al lang verouderd was.

⁴J. van der Groen, *Den Nederlandsen Hovenier*, Amsterdam 1669 (ed.princ.); uitgave met voorwoord van Carla S. Oldenburger-Ebbers en een plantenlijst van D. Onno Wijnands, Utrecht 1988. Het bedoelde model voor een bloemperk staat in deze uitgave op blz. 106.

⁵Wel wordt naar Van der Groen verwezen in: Gargon o.c. (noot 3), deel 1 blz. 260, noot 1 ald.: "Ziet de gedaante der Meloen-bakken, en wijze van de Meloen te behandelen in den *Nederlandsen Hovenier* van J. van der Groen, en *La Maison Rustique d'Estienne*, en Munting Van de Aardgewassen en andere". Deze verwijzing volgde op een beschrijving van de meloenberg op de buitenplaats De Griffioen bij Middelburg.